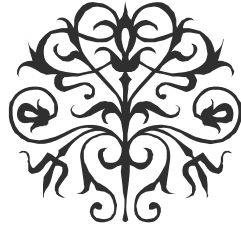

HÜSEYİN ÖZBAY'A ARMAĞAN

Editörler
Mustafa KURT- Aliye USLU ÜSTTEN

Ankara 2021

Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereğince bu eserin yayın hakkı anlaşmalı olarak Kurgan Edebiyat Yayınları'na aittir. İzinsiz kısmen veya tamamen çoğaltılıp yayınlanamaz.

Kurgan Edebiyat

Kurgan Edebiyat Yayınları : 247
Armağan : 2

HÜSEYİN ÖZBAY'ARMAĞAN

Editörler

Mustafa KURT- Aliye USLU ÜSTTEN

ISBN: 978-605-7697-66-0

© Kurgan Yayınları 2021

İçeriği ile ilgili tüm hukuki sorumluluk editörlere ve yazı sahiplerine aittir.

Genel Yayın Yönetmeni

Mustafa YÜCEL

Sanat Yönetmeni

Dr. Hüseyin ÖZBAY

Kapak Tasarım

Adem KONAN

Sayfa Düzeni

Biçer YILDIRIM

Kurgan Edebiyat, Berikan Yayınevi'nin tescilli markasıdır.

Adres: Kültür Mah. Kızılırmak Cad. No: 61/6

Kızılay / ANKARA

Tel: (0312) 232 62 18 Faks: (0312) 232 14 99

Baskı ve Cilt

Berikan Ofset Matbaacılık Gersan/ANKARA

Sertifika No: 47109

İÇİNDEKİLER

SÖZBAŞI	VII
I. BÖLÜM:	
HÜSEYİN ÖZBAY'IN BİYOGRAFİSİ.....	IX
II. BÖLÜM:	
HÜSEYİN ÖZBAY İÇİN YAZILANLAR.....	1
O DA BİR ZAMÂN İMİŞ	
Kâmil AKARSU.....	3
ÖZBAY AĞABEYİME	
Yakup ÖMEROĞLU	7
BABAM HÜSEYİN ÖZBAY	
Aybike ÖZBAY	10
BABAM	
Buğra ÖZBAY.....	13
AMCAM HÜSEYİN ÖZBAY	
Songül ÖZBAY.....	17
DERİNLİĞİN YENİDEN ANLAM KAZANDIĞI BİR İNSAN	
Nesîme CEYHAN AKÇA.....	18
YAZILMAMIŞ ROMAN	
Osman ÇEVİKSOY.....	21
SAYGI İLE SEVGİ İLE	
Nüvit KARAOĞLU.....	26
HÜSEYİN HOCA'MIZLA SOHBET	
Şenay ESER.....	29
YAŞAMIN VE DİLİN DIŞINA DÂHİL OLAN HÜSEYİN ÖZBAY	
Cafer ŞEN.....	31
GÖNÜL HANESİNDEN KOPAN MEKTUPLAR	
Sema TANRIVERDİOĞLU ERSÖZ.....	37
EDEBÎ FİKRİN GÖNÜL ADAMI: HÜSEYİN ÖZBAY HOCAM	
Ömrüm IŞIKAY GÜRBÜZ	39

VEFASIZLIK NE ZAMAN BİTER?	
Arife Ece EVİRGEN	45
FİKİR DÜNYAMIN, ÖĞRETMENLİĞİMİN YOLDAŞI	
Gülkız TURAN	48
III. BÖLÜM:	
HÜSEYİN ÖZBAY'IN DENEMECİLİĞİ ÜZERİNE YAZILAR	49
HÜSEYİN ÖZBAY'IN EL YAZISI	
Mustafa KURT	51
“DENEMEDEN OLMAZ”DA YAZMA EYLEMİ VE ZAMAN KAVRAMI	
Aliye USLU ÜSTTEN	54
MAKEDONYA TÜRKOLJİSİNE SAYIN DOÇ. DR. HÜSEYİN ÖZBAY'IN KATKISI	
Mariya LEONTİK	58
HÜSEYİN ÖZBAY'IN YAZILARINI BESLEYEN 'ÇAĞRIŞIMLARIN İZİ'NDE	
Emine DUMAN	72
ÜRETKEN YALNIZLIK	
Gülşen YILMAZ	79
IV. BÖLÜM:	
HÜSEYİN ÖZBAY'A ADANMIŞ DENEMELER	81
AYNI GÜZELE ÂŞIK YÜZLERCE GENÇ	
Cemal KURNAZ	83
TÜRK'ÜN DİLİ TÜRKÜ	
Salim PİLAV	85
KELİMELERLE YAŞAMAK İÇİN	
Gül BİNGÖL ÇOLAK	91
V. BÖLÜM:	
HÜSEYİN ÖZBAY'A ADANMIŞ ŞİİRLER	93
GÖLGE HAYAL	
Feyza ARAS	95
BİRİ	
Derya CESUR	96
SÖZDE	
Aliye USLU ÜSTTEN	97

MAKEDONYA TÜRKOLOJİSİNE SAYIN DR. HÜSEYİN ÖZBAY'IN KATKISI

Mariya LEONTİK*

1. Giriş

Hans Christian Andersen'e göre: "*Yeryüzünde faydalı olmak, mutlu olmanın tek yoludur.*" Bu sözler yirmi beş yıldır tanıdığım hocamız Hüseyin Özbay'ı en iyi yansıtır. Çalıştığı her yerde öğrencilere, meslektaşlara ve kurumlara faydalı olmaya, Türkiye ile Makedonya arasında kültür köprüleri kurmaya çabalayan bir hocadır. Alçakgönüllüğü ve iyiliği ile öğrencilerin ve meslektaşların kalbini fetheden bir kişidir. Hüseyin Özbay için Montaigne'nin "*Alçakgönüllü yüreklerde yaşayan düşünceler, yüksek düşüncelerdir.*" tanınmış sözü geçerlidir. O her zaman iyi öğretim, iyi dil ve edebiyat çalışmaları, iyi kültür faaliyetleri, Türkiye ile Makedonya arasındaki iyi iş birliği hakkında uzun uzun düşünen ve iyi öneriler ve örnekler sunan hocalardan biridir.

2. Hüseyin Özbay'ın Üsküp Kiril ve Metodiy Üniversitesi Blaje Koneski Filoloji Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümüne Katkısı

II. Dünya Savaşı'ndan sonra Makedonya Cumhuriyeti'nde 24 Nisan 1949'da kurulan ilk üniversite Aziz Kiril ve Metodiy Üniversitesi'dir. Başlangıçta üç fakülte ile çalışmaya başlayan üniversitenin kapsamı bugün yirmi üç fakülteye ulaşmıştır. Filoloji Fakültesi 16 Aralık 1946 yılında Felsefe Fakültesinin bünyesinde ilk Makedon Fakültesi olarak kurulmuştur. Filoloji Fakültesine Blaje Koneski ismi 1995 yılında verilmiştir. Blaje Koneski Filoloji Fakültesinde on bir bölüm vardır. 1976/77 eğitim yılında Prof. Dr. Olivera Yaşar-Nasteva'nın girişimiyle Türk Dili ve Edebiyatı Bö-

---

* Prof. Dr., Goce Delchev Üniversitesi, İştip, Makedonya

lümü de kurulmuştur. Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünün ilk kadrolu elemanı olan Olivera Yaşar-Nasteva'dan sonra bölüme, birer yıl ara ile Arif Ago ve Hamdi Hasan alınmıştır. Blaje Koneski Filoloji Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, kadro sıkıntısını Yugoslavya'nın ve Türkiye'nin değişik üniversitelerinden misafir hocalar ve okutmanlar ile gidermiştir.

1976/1977 eğitim yılından 1992/1993 eğitim yılına kadar Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde ana dili Türkçe olan veya Türkçeyi bilen öğrenciler Türk dili ve edebiyatı hocaları olmak için dört yıllık eğitim gördüler. 1992/1993 eğitim yılında bölümde ana dili Türkçe olmayan veya Türkçeyi bilmeyen öğrenciler için yeni bir grup açıldı. Bölümün müfredatına göre ilk iki yılda Türkçeyi bilen ve bilmeyen öğrenciler ayrı okur, üçüncü ve dördüncü yılda ise birlikte dersleri dinler.

1996 yılında, Hüseyin Özbay ve Abdülkadir Hayber misafir hoca olarak geldiklerinde Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde Prof. Dr. Arif Ago, Prof. Dr. Hamdi Hasan Hoca olarak, M-r Sena Arif ve M-r Fadıl Hoca okutman olarak, Nazım İbrahim, Oktay Ahmed, Sevin Alil ve Mariya Leontik genç asistan olarak çalışmaktaydılar. Dr. Hüseyin Özbay dil derslerine (1996-1999), Dr. Abdülkadir Hayber ise edebiyat derslerine giriyordu. Hüseyin Özbay ve Abdülkadir Hayber Ankara Gazi Üniversitesinin öğretim üyeleri olduklarından dil ve edebiyat alanındaki yeniliklerden haberdarlardı. Örneğin Prof. Dr. Leyla Karahan Hüseyin Özbay'ın meslektaşydı ve sentaks alanındaki yeni tahlil metotlarını biliyordu. Hüseyin Özbay'ın sayesinde öğrenciler de bu yenilikleri tanımış oldular. O dönemde bu teknikler yüksek lisansta öğretilirken Hüseyin Özbay bu yenilikleri Türk Dili ve Edebiyatı Bölümündeki lisans öğrencilerine aktarmış oldu.

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünün toplantılarında Türkolojinin gelişmesi için meslektaşlarla birçok tartışma oldu. Toplantılarda ve toplantı dışında birçok dil ve edebiyat sohbeti yapıldı. Hüseyin Özbay her meslektaşına, özellikle genç asistanların gelişmesine yardım etmek istedi. Hepimizi makale yazmamıza teşvik ediyordu. Beni iyice tanıdıktan sonra bir gün bana: "Senin yerinde olsaydım gece gündüz çalışırdım." dedi. Dediği gibi de

oldu, o yandan bu yana çalışma tempom istesem de azalamadı. Bir iş bitmeden başka bir iş ve görev beni bekliyordu.

O dönemde Makedonya'da Türk dili ve edebiyatı hakkında yeni kitaplar bulmak çok zordu. Her şey okunup kalemle ve tükenmez kalemle özetleniyor, metinler daktiloyla yazılıp fotokopiyle çoğaltılıyordu. Türk dili ve edebiyatı hakkında sempozyumlar ve konferanslar da nadirdi. Bundan dolayı genç asistan olmama rağmen Türk dili ve edebiyatı hakkında bilgilerimi genişletmek için Hüseyin Özbay'ın ve Abdülkadir Hayber'in derslerini takip etmenin şart olduğunu anladım. Tabii ki bütün derslere girmem mümkün değildi. Dilci olduğumdan Hüseyin Özbay'ın verdiği Morfoloji, Sentaks derslerini üç yıl aralıksız dinledim, ara sıra Çağdaş Türk Dili ve Türk Dili Tarihi derslerine de öğrencilerle birlikte girdim. Edebiyat derslerine yetişmek zor oluyordu fakat ara sıra Abdülkadir Hayber'in derslerini de dinledim. Hüseyin Özbay ve Abdülkadir Hayber bu derslere neden girdiğimi çok iyi anladılar. Bütün görevler arasında bu kadar derse girmek kolay olmadı fakat bugün bile onların yararlarını görüyorum. Burada Alexander Everet'in sözlerini hatırlamakta yarar var: *Bilgi bir ışık gibidir. Onu kullanırsanız daha parlak olur, kullanmazsanız söner.* Hüseyin Hoca'dan edindiğim bilgileri, yirmi beş yıl derslerimde ve alıştırma- larımda uygulamaktayım, bunlar çoğu makalelerime ve kitapları- ma da yansımıştır.

Eğer Hüseyin Özbay hocam ve meslektaş olarak hayatıma girmeseydi herhalde Ali Akbaş'ın şiirlerini tanıma fırsatım olmayacaktı. Hüseyin Hoca Çağdaş Türk Dili derslerinde incelemek üzere Türk edebiyatından en iyi örnekleri seçerdi. Bir derste bizlere Ali Akbaş'ın "Kuş Sofrası" adlı şiir kitabından "Üç Gümüş Tüy" şiirini okudu. Hüseyin Hoca'nın elinde bu kitaptan sadece bir nüsha bulunduğu ve derste gerektiği için el yazısıyla bu şiiri defterimin son sayfasına yazdım. Birkaç ay sonra Hüseyin Özbay Ali Akbaş'tan bana "Kuş Sofrası" adlı şiir kitabı armağan olarak getirdi. Bu kitabı çoğu kez yeniden okumak için yanımda taşıyordum ve bir gün Ali Akbaş'ın şiirlerinin çevirisine başladım. Bir yaz Ali Akbaş Hüseyin Özbay'ın misafiriydi. Ali Akbaş'ı tanıdıktan ve ona

danıştıktan sonra şiir çevirilerini ve kitabı tamamlamak daha kolay oldu. Böylece “Kuş Sofrası” Makedonya’da iki baskı yaşadı (2000’de sadece Makedonca çeviriler, 2008’de orijinel şiirler ve Makedonca çeviriler). “Kuş Sofrası”ndaki “Dolunay” şiirinin çevirisi ilk öğretim Makedon Dili kitaplarına girdi, diğer çeviriler ise birçok etkinliğe vesile oldu.

Fotoğraf 1: Hüseyin Özbay Üsküp Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde Bölüm Hocaları ve Yahya Kemal Beyatlı Toplantısı için İstanbul Üniversitesinden gelen Prof. D. Ömer Faruk Akün ve diğer Hocalarla

2012-2013 eğitim yılında Hüseyin Özbay Türkoloji Projesi kapsamında tekrar Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünün misafir hocasıydı. Bir zamanki genç asistanlar artık hocaydı. Fakat bu genç asistanların iyi hoca olmalarına Hüseyin Özbay’ın da katkısı vardır. Sevin Alil-Arslan, Hüseyin Hoca’nın rolünü şöyle değerlendirmektedir: *"Saygıdeğer Hocam, yetişip gelirken yaşam çizgimin bir dil ve edebiyat kutbuyla kesişmesi farklı bir pencereyi araladı. Paradigmam alabildiğine genişledi. Benim için bir kutbul kuttap oldunuz. Bilginiz ve tavrınız sadece beyinlere değil öğrencilerinizin yüreğine kadar dokunuyordu. Aradan yıllar geçse, araya mesafeler girmiş olsa da her zaman yanımızdasınız. Her zaman örnek oldunuz. Olmaya da devam edeceksiniz. İyi ki sizi tanımışım. İyi ki hocam olmuştunuz."* (Prof. Dr Sevin Alil-Arslan)

3. Hüseyin Özbay'ın İştîp Gotse Delçev Üniversitesi Filoloji Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümüne Katkısı

Gotse Delçev Üniversitesi 27 Mart 2007 yılında Makedonya Cumhuriyeti Meclisi kararıyla kurulur. Üniversite 'Bolonya-Avrupa Kredi Transfer Sistemini' (EKTC) uygulamaktadır. 2007'de yedi fakülte ile öğretime başlayan Üniversite'nin 2008 yılında on üç fakültesi olmuştur. 2008-2009 eğitim yılında Filoloji Fakültesi eklenmiştir. 2009-2010 eğitim yılında, Filoloji Fakültesinin dekanı olan Prof. Dr. Violeta Dimova'nın girişimiyle Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü açılmıştır. Bu bölümde iki ana bilim dalı olarak "öğretmenlik ve çevirmenlik grubu" bulunmaktadır. Her iki grupta eğitim dört yıl sürmektedir. Fakültenin müfredatına göre ilk iki yılda öğrenciler birlikte okumakta, üçüncü yılda ise öğretmenlik ve çevirmenlik grubuna ayrılmaktadır.

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünün öğretmenlik ve çevirmenlik grubu için ilk eğitim-öğretim müfredatını Prof. Dr. Violeta Dimova'nın tavsiyesiyle Mariya Leontik ve Sevin Alil birlikte hazırlamıştır. Bu müfredatı hazırlarken Hüseyin Özbay'ın Türkiye'den gönderdiği Türk dili ve edebiyatı müfredatlarını inceleyip yararlandılar ve Makedonya'daki şartları, imkânları ve ülkenin ihtiyaçlarını dikkate aldılar. Bugün bu müfredatları her üniversitenin veb sitesinde bulmak mümkündür fakat o zaman bu malzemeleri ancak üniversitede çalışan bir hoca bulup gönderebilirdi.

Filoloji Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde yaklaşık on yıl kadrolu olarak sadece Prof. Dr. Mariya Leontik ve Prof. Dr. Mahmut Çelik çalıştılar. Makedonyalı ve Türkiyeli hocalar Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünün aralıksız çalışmasına ve yoğun gelişmesine büyük katkıda bulundular. Hüseyin Özbay da bu hocalardan biridir. Farklı sebeplerden dolayı Makedonya'dan hoca davet etmek ve Türkiye'den okutmak getirmek mümkün olmadığı dönemlerde tek çıkışımız tekrar Hüseyin Hoca'mız oldu. Bu zor dönemde (2014/2015, 2015/2016, 2016/2017, 2017/2018 eğitim yılı) Gotse Delçev Üniversitesi Filoloji Fakültesi Hüseyin Özbay'ı misafir hoca olarak davet etti. Hüseyin Hoca sentaks, leksikoloji ve düzeltmenlik derslerine girdi. Öğrenciler Hüseyin Hoca'yı ve onun

derslerini sevdiler. Dersten ve idari işlerden zamanım kaldığımda yeniliklerden haberdar olmam için yıllar öncesi gibi tekrar onun derslerine girmeye çabaladım. Yıllar öncesi gibi tek bir dersi ve tahlili tekrarlanmıyordu. Bu bölümde öğrencisi olan Despina Minova'ya göre: *“Öğrencilerinin sadece eğitimine değil, hayatlarına ve hayata bakış açılarında da katkısı olan Hüseyin Özbay Hocam'la tanışmaktan şeref duyuyorum. Derslerinde gösterdiği özen, öğrencilerine verdiği değer ve eğitim hayatlarımızda bizi başarının peşine koşmamızı teşvik ettiği için hocama gönulden teşekkür ederim. Saygıdeğer Hüseyin Hocam'ın öğrencisi olduğum için gurur duyuyor, emeklerine minnettarım.”* (M-r Despina Minova)

Fotoğraf 2: Hüseyin Özbay İştıp Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde

İştıp'te olduğu dönemde her şey çok yoğun olmasına rağmen sabahleyin dersten önce ve dersler arasında öğrencilerle ve meslektaşlarla çay içmeye zaman ayırıyordu. Meslektaşlar ve öğrenciler Hüseyin Hoca ile sohbet etmeyi çok seviyordu. Eski nesil öğrencileri de Hüseyin Hoca'nın İştıp'te olduğunu duyduklarında Makedonya'nın farklı bölgelerinden onu selamlamaya geliyorlardı. Gotse Delçev Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünden mezun olan Makedonya Türk şairi Rabia Ruşid şunu vurgulamaktadır: *“Dupduru Türkçesiyle bize dilimizin zenginliğini her zaman*

vurgulayan bir bilim insanı ÖZBAY... Yazılarımızı okumaktan gocunmayan, nasıl daha iyi yazarız sorusuyla meşgul olan ve bu yazılarımızın en iyi olmasını sağlayan büyüğüm, çok sevdiğim, babacan tavırlarıyla gönlümüze taht kuran saygıdeğer Hocamız Hüseyin Özbay'ın yeri apayrı kalacaktır bende.” (M-r Rabia Ruşid)

Fotoğraf 3: Hüseyin Özbay İştih Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünün bir Etkinliğinde

Hüseyin Özbay Gotse Delçev Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümüne geldiğinde ben hocaydım. İyi hoca olmama Hüseyin Hoca'nın unutulmaz büyük katkısı vardır. Bir zamanki genç asistan edebiyat ve çeviri çalışmalarını bir kenara bırakıp farklı dersler için çok kısa zamanda kitap hazırlamaya mecburdu. Türk dili hakkında Türkiye'de farklı görüşlerden dolayı kitap hazırlamak kolay değil fakat Türkiye dışında bu iş birkaç misli daha zor oluyor. Çünkü Makedonya'da bu materyaller için danışman veya düzeltmen bulmak çok zor oluyor. Tekrar Hüseyin Özbay danışman ve düzeltmen olmayı kabul etti.

Gotse Delçev Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde Türkiye'de yayınlanan alanla ilgili kitabı tavsiye etmeme rağmen, öğrencilerde temel bilgiler içeren ve sade bir dille yazılmış dil bilgisi kitabına ihtiyaç belirdi. “Temel Türkçe Dil Bilgisi” (2014)

başlıklı kitabıma Hüseyin Hoca danışman oldu. Her konuyu onunla tartışarak tamamladım. Danışmalarda Hüseyin Hoca birçok konuyu ilave etmemi teşvik etti, bazı malzemeleri çıkardı, bazı örnekleri ve tanıtımları sadeleştirmeme yönlendirdi, bazı örnekleri daha uygun olanlarla değiştirdi, birçok örneği ve tanıtımı da kendisi ilave etti. Her yapılan düzeltme ve öneri kitabın daha iyi olmasını ve gereken kaliteye ulaşmasını sağladı. Bu kitap yıllarca İştîp Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde okuyan öğrencilerin Türkçe dil bilgisi ihtiyaçlarını karşıladı ve diğer iki kitaba zemin oldu.

“Gel Türkçeyi ve Makedonca’yı Sevelim, Gel Türkçeyi ve Makedonca’yı Öğrenelim! – Дојди да ги сакаме турскиот и македонскиот, дојди да ги научиме турскиот и македонскиот!” A1-A2 Temel Türkçe-Makedonca Ders Kitabının Türkçe kısmını (2015) Hüseyin Hoca düzeltti ve birçok iyi önerilerde bulundu. Böyle bir kitabı ancak Avrupa Dil Portfolyosu’nda belirlenen beceri düzeylerini bilen bir uzman düzeltebilirdi. Bu kitap yıllarca Gotse Delçev Üniversitesinde Makedoncanın yardımıyla Türkçeyi, Türkçenin yardımıyla Makedonca’yı daha kolay öğretmek ve çeviri zeminini hazırlamak için kullanıldı.

“Контрастивна граматика на турскиот и на македонскиот јазик” (Türkçenin ve Makedoncanın Mukayeseli Grameri, 2018) başlıklı kitabımın Türkçe kısmını tekrar Hüseyin Hoca okuyup düzeltti. Böyle bir kitabı da ancak mukayeseli gramerin mantığını tanıyan bir hoca düzeltebilirdi. Bu kitap İştîp Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde okutulan Türkçe-Makedonca Mukayeseli Gramer dersi için temel kaynaktır.

İyi kitap olmadan iyi ders yapmak zordur. İyi danışman ve düzeltmen olmadan da iyi kitap ortaya çıkarmak mümkün değildir. Hüseyin Hoca üç kitabı büyük dikkatle okuyup düzeltti, ikinci genişletilmiş baskı için de önerilerde bulundu. Ayırdığı zaman, bilgisi, düzeltmesi ve önerileri için sonsuz minnettarım.

Gotse Delçev Üniversitesi Filoloji Fakültesi meslektaşımız Ranko Mladenoski’nin (baş editor) girişimiyle 2016 yılında “Palimpsest” adlı yedi dilli (Makedonca, İngilizce, Rusça, Almanca, Türkçe, Fransızca, İtalyanca) uluslararası hakemli bir dergi kurdu.

Fakültemizin yayını olan bu dergide lengüistik, edebiyat, kültür araştırmaları yer almaktadır. Her bölümden yerli bir editor ve belirli dillerin ölkelerinden ikişer editor gerekiyordu. Hüseyin Özbay Türkiyeli editörlerden biriydi ve fikirde alışverişi sağlamak için dergiyi Türkiyeli uzmanların makaleleri ile besledi. Bu iş birliği hâlâ devam etmektedir.

Hüseyin Hoca'nın Gotse Delçev Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünün gelişmesindeki büyük katkısını meslektaşım Mahmut Çelik şöyle değerlendirir: "Kıymetli Hüseyin Hocam, değerli abim, Makedonya'daki İştip Türkoloji Bölümümüze sunduğunuz katkılarınızdan dolayı sizi asla unutmadık, unutmayacağız. Sizin tecrübelerinizden yararlanırken iyi bir eğitimci olmaya özen gösterdik. Bunda size karşı duyulan sevgi, saygı, takdirin önemli yeri vardır. Makedonya'nın farklı kurumlarında ve Türkoloji Bölümlerindeki konuşmalarınız ve değerlendirmeleriniz bizim için her zaman öğretici olmuştur. Bunun bilincinde olarak, yetiştirdiğiniz öğrenciler bugün ölkemizin dört bir yanında İştip Türkoloji Bölümünü en iyi şekilde temsil ediyorlar. Sizlere ne kadar teşekkür etsek az kalır." (Prof. Dr. Mahmut Çelik)

4. Dil, Edebiyat, Çeviri Sohbetleri ve Çalışmaları

Uzun dönem Türkoloji çevrelerinde dil, edebiyat ve kültür sohbetleri hâkimdi. Oysa karşılıklı dili, edebiyatı ve kültürü tanımak için çevirinin çok büyük rolü vardır. Çevremizde bununla ilgili çok büyük bir ihtiyaç olmasına rağmen biz bunu anlayamadık. Bu çevrelere çevirinin önemini ilk gündeme koyan İlhami Emin oldu. Kendisi çok yoğun çeviri yapıyor, çalıştığı dergi ve gazetelerde de çeviriye yer veriyordu. Oysa o dönemde profesyonel çevirmen yoktu, herkes çeviri yapa yapa kendisini geliştiriyordu. Bundan tecrübeli çevirmenlerin tavsiyeleri herkesçe ilgi çekiyordu. İlhami Emin ise bu tip tartışmalarda çeviri alanındaki tecrübelerini esirgemededen aktarıyor, gençleri çeviri yapmaya ve yayınlamaya teşvik ediyordu. Tam bu aşamada Hüseyin Özbay Makedonya'ya gelmişti ve çeviri yoluyla Makedon edebiyatını tanımak istemişti. Böyle bir eseri kitapçılarda bulamadığımda kendim için

çeviri konusu tekrar gündeme gelmişti. Artık Hüseyin Hoca da Türkoloji çevrelerinde çevirinin önemini gündeme getirmeye başladı. Her iki taraftan teşvik gelince farklı dergi ve gazetelere sevdiğim çağdaş Türk şairlerden şiir çevirisi vermeye başladım, Makedon halk şarkılarını Türkçeye çevirdim, birkaç yıl sonra ise benden devamlı Türk şairlerinden çeviri aramaya başladılar. Böylece her serbest anımda şiir çevirisi yapmaya başladım.

O dönemde Ferid Muhiç'in "Altın Kalkan" deneme eseri İlhami Emin tarafından Türkçeye çevrilip yayınlanmıştı. Hüseyin Özbay Ferid Muhiç'in fikirlerinin hayranıydı, onu daha iyi tanımak ve söyleşi yapmak istemişti. İlk görüşmede çok iyi bir çalışma havası ve coşku vardı, Hüseyin Hoca soru soruyor, Ferid Bey cevap veriyor, ben ise çeviri yapıyordum. Bu görüşmede Ferid Bey'in deneme dışında şiir yazdığını da öğrendim. Görüşmeden sonra kitapçıya gittim, son şiir kitabını buldum, bir iki mısra okuyup şiirine hayran kaldım, kitabı satın aldım ve birkaç şiir çevirisi yaptım. Derslerden sonra şiir çevirilerimi Hüseyin Hoca'ya gösterdim, o onları okuduktan sonra: "Devam et. Şiir çevirisi kitabı hazırlayıp yayınlarız." demişti. Böylece belirli dönemlerde Ferid Bey'le görüşmeler ve benim şiir çevirilerim devam etti. Şiir çevirileri epey toplanınca pazar günlerinde çevirileri okur, Ferid Muhiç'in şiirlerindeki fikirlerini ve felsefesini uzun uzun tartıştık ve Hüseyin Hoca gereken düzeltmeleri yaptı. Böylece çeviri hakkında yeni teorik ve pratik bilgiler edinmeye başlamıştım. 1998 yılının sıcak Ağustos günlerinde Ali Akbaş, samimi dostu olan Hüseyin Hoca'nın misafiriydi. Makedonya'ya ilk defa geliyordu. Makedonya'nın güzelliklerini ve Ferid Bey'in şiirlerini tanıyordu. Günlerce sabahdan akşama kadar açık havada, Vardar'ın kıyısında Ferid Bey'in şiirlerinin çevirileri okunuyor, tartışılıyor ve son düzeltmeler Ali Akbaş tarafından yapılıyordu. Hüseyin Özbay'a göre şiir çevirilerini sonunda bir şair okumalıydı. Ali Akbaş da Ferid Bey'in şiirini, felsefesini ve kişiliğini çok sevdi. Hüseyin Hoca Türkiye'deki edebiyat dergilerinde Ferid Muhiç'i defalarca tanıttı ve şiir çevirilerini yayınladı. Ferid Muhiç bu iş birliğini şöyle hatırlıyor: "*Son yirmi yılda Hüseyin Özbay Hoca'yla iş birliğim ve dostluğum benim için iş alanında en önemli, şahsen ise en hoş olaydır. İlk karşı-*

laşmada Hüseyin Hoca manevi derinliği ve büyük enerjiyle zenginleşen bilginliği, ağır başlılığı ve yaratıcılığıyla beni çok etkiledi. Hüseyin Özbay Hoca en büyük insancıl ülkülerden ilham alarak Balkanlardaki geleneksel yakın kültürlerin bağlanmasına büyük katkıda bulundu. Şahsen, onun yüce misyonuna Zirve adlı şiir kitabıyla katılmamı sağladığından minnettarım. Büyük Türk şairi Ali Akbaş çevirilerin son düzeltmesini yaptıktan sonra Hüseyin Özbay Hoca kitabı ön sözle tamamladı ve Avrasya Yazarlar Birliğinin BENGÜ yayınevine basılmasını önerdi. Avrasya Yazarlar Birliğinin büyük edebiyatseveri olan başkanı Yakup Deliömeroğlu 2018'de Ankara'da bu kitabın basılmasını ve tanıtımını düzenledi. Benim onlara karşı kişisel minnettarlığımın en önemli sebebi onların bütün Balkan halkları için örnek olabilecek Türkiye ile Makedonya arasındaki manevi anlaşma ve iş birliğinin tanıtılmasındaki büyük katkılarıdır. (Prof. Dr. Ferid Muhiç)

Fotoğraf 4: Hüseyin Özbay ve Ferid Muhiç

Hüseyin Hoca iyi tanıdığı yazarları tanıtmaya sever. Makedonya'da iken Makedonyalı Türk şairi olan Biba İsmail'i tanıma fırsatı oldu, onun şiirlerini de çok sevdi. Hüseyin Hoca Biba İsmail'i ve onun şiirlerini de Türkiye'deki dergilerde tanıttı.

Hüseyin Özbay'ın Türkolojiye getirdiği yenilikler ve faaliyetler Makedon gazetecilerin ilgisini çekti. Onunla tanınmış gazetede söyleşi yaptılar, Makedon radyosunda ise onun üç denemesi benim çevirimle üç programda okundu.

Bütün bu dil, edebiyat, çeviri sohbetleri ve çalışmaları aslında Gotse Delçev Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümündeki çeviri dersleri için büyük bir ön hazırlık oldu. 2010'da Üsküp Yunus Emre Enstitüsü-Türk Kültür Merkezi açılınca dil, edebiyat, çeviri ve kültür sohbetleri oraya taşındı. Bu, Hüseyin Hoca'nın sevdiği bir mekândı. O, bu kurumun faaliyetlerini sıralı takip edip sohbetlere ve tartışmalara katıldı.

Fotoğraf 5: Hüseyin Özbay Üsküp Yunus Emre Enstitüsünde

5. Hüseyin Özbay'ın Makedonya Sevgisi

Hüseyin Özbay'ın Makedonya'ya karşı büyük sevgisi vardır. Makedonya'nın birçok şehrini ve köyünü gezdi. Hüseyin Bey'in Üsküp'te en çok sevdiği yer Eski Türk Çarşısı ve Vardar'ın kıyısıdır. Türkiye'den misafiri gelince ona Makedonya'nın en tanınmış yerlerini gezdirirdi. Üsküp'te bir etkinlikte veya sempozyumda eski dostuna rastladığında mutlaka ona bir şehir gezisi düzenlerdi. Çoğu kez misafirlerle birlikte şehri boydan boya yaya gezerdik. Böylece Hüseyin Hoca'nın birçok değerli meslektaşını ve dostunu tanımış oldum. Hüseyin Hoca'nın Türkiye'de olduğu dönemlerde

bir meslektaşı Makedonya'ya gelince mutlaka bir şehir turu düzenlerdim. Her zaman bu turlara seve seve diğer arkadaşlar da katılıyordu.

Hüseyin Özbay Makedonya'da her alandan birçok dost edindi. Onlarla bir araya gelip sohbet etmeyi çok severdi. Bunu bildiğim için Üsküp'e geldiğinde onları bir araya getirmeye çalışıyordum. Yazın özellikle Eski Türk Çarşısı'nda bulunan çınarın altında meslektaşları, dostları ve öğrencilerle dil, edebiyat ve kültür hakkında saatlerce sohbet ederdi.

Fotoğraf 6: Eski Türk Çarşısı'ndaki Çınarın Altında

Her zaman görevi bitip Türkiye'ye döndükten sonra da onunla ve ailesiyle elektronik posta ve telefon aracılığıyla iletişimlerimiz devam etti. Bu iletişim yirmi beş yıldır devam etmektedir. Onda her zaman Makedonya sevgisi ve Makedonya özlemi var. Türk şairimiz Biba İsmail bunu şöyle ifade ediyor: *Yıllar öncesi Üsküp'te beni Türk Edebiyatı ile tanıştıran hocam Abdülkadir Hayber olmuştu. Sevgili hocam Hüseyin Özbay'la daha sonra tanıştım. Kahve sohbetimizde, ruhu, zekâsı ve cömertliği ile tanıştığımı ne kadar şanslı olduğumu düşündüm. Rumeli'de, yakınımızda yıllarca kalmış gibi bize yakın halk dili ile konuşurdu. Üniversite'de görev süresinde çok kez görüştük. Özbay Hoca'yı öğrenciler, edebiyatla yakın olanlar, öğretmenler hepimiz çok seviyorduk. Bilgiyi esirgemeyip bizler ile paylaşan ve enerjisi tükenmeyen hocamızdı. Kalem alıp hep yazacaksın, durmayacaksın, der teşvik ederdi. Şiirin sonu yoktu, derdi. Hocaya yakın olanların çok şanslı olduğunu düşünüyö-*

rum. Hocamız Rumeli'yi unutmadı, unutmuyor. Türkiye Cumhuriyeti'ne, bizlere böyle değerli hocaları gönderdiği için teşekkür ederim. İyi ki varsınız hocam. (Biba İsmail)

6. Sonuç

2021 yılında Hüseyin Özbay'ın Makedonya'ya ilk gelişinden bu yana yirmi beş yıl geçti. Bu yıl dönümü geçmişe dönüp Hüseyin Hoca'nın Makedonya Türkolojisine verdiği katkıyı yazıya dökmek için anlamlı ve şeref verici bir vesiledir.

Hüseyin Hoca Makedonya'nın doğasını ve tarihi yerlerini sevdi, Makedonya'nın şehirlerini ve köylerini gezdi, şehirlerin çağdaş ve geleneksel bölgelerini tanıdı, Makedonya'da yaşayan Türklerin ve Makedonların gelenek ve göreneklerini öğrenmek için yöresel şenliklere ve bayramlara katıldı.

Hüseyin Hoca Makedonya halkı ve bilim adamları ile yakın bir iletişim kurmayı başardı, Makedonyada'ki Üsküp ve İştıp Türkoloji merkezlerinde iyi öğrenci ve hoca yetiştirmek için büyük emek ve özen gösterdi, Makedonya'daki tanıdığı yazarları Türkiye'de tanıtmak için birçok girişimde bulundu, Türk dilini ve kültürünü her yerde en iyi biçimde tanıttı, gençleri devamlı bilime, edebiyata ve kültür faaliyetlerine teşvik etti, Makedonya ve Türkiye arasında eğitim ve kültür köprüleri sağlamak amacıyla devamlı yeni fikirler üretti. Geçmiş yirmi beş yılda Hüseyin Özbay Makedonya'da büyük bir saygı gördü çünkü Bhartrihari'nin dediği gibi "*Bilgi, bölüşüldükçe artan hazinedir.*", hocamız ise Türk dili ve Türk edebiyatı hakkındaki edindiği bilgileri derste de ders dışında da bizimle paylaştı.

Geçmiş yirmi beş yılda Hüseyin Özbay Makedonya'da büyük bir sevgi gördü çünkü insan iletişimde doğruyu, iyiliği ve vefayı her zaman koruyabildi. Meslektaşlarından, öğrencilerinden Eski Türk Çarşısı'nda çalışan çaycılara kadar sevildi. Montagne'ye göre "*Dostluğun kolları birbirimizi dünyanın bir ucundan bir ucuna kucaklayabilecek kadar uzundur.*" Bu yazı da Makedonya'dan Türkiye'ye kadar uzanan Hüseyin Hoca'ya karşı dost saygısının, sevgisinin ve minnettarlığın simgesidir.